

Nicolas Heyum
Avdelningen för Plan & miljö
Tfn. 08- 508 27 457
Nicolas.heyum@miljo.stockholm.se

Till Miljö- och hälsoskyddsnämnden

UTKAST TILL REGIONAL ENERGISTRATEGI FÖR FRÄMJANDE AV ENERGIOMSTÄLLNING I STOCKHOLMS LÄN

Remiss från Kommunstyrelsen, Rotel III (Dnr. 315-4759/2007)

Förslag till beslut

- 1 Godkänna förvaltningens svar på remissen

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län har tagit fram ett utkast till energistrategi för regionen. Strategin ska främja en energiomställning och har remitterats till en lång rad intressenter. Energiomställningen innebär en ökad hushållning med energiresurserna och en ökad användning av förnybara energikällor. Strategin ska omsättas i ett handlingsprogram.

Miljöförvaltningen är positiv till initiativet att ta fram en energistrategi för regionen. Förslaget är ambitiöst och innefattar många insatsområden.

Förvaltningen anser att det är viktigt med en tidsgräns för strategin, liksom att målen som ska formuleras i handlingsprogrammet tydligt är tidsatta, att det finns ansvariga parter för målen, att de följs upp och att kostnader för genomförande beräknas. Förvaltningen föreslår år 2020 som bortre gräns för strategin och att regelbundna avstämningar genomförs. Förvaltningen bedömer att omställningshastigheten bör vara hög i början av perioden, då framtida kostnader kan vara svåra att förutse. När det gäller förnybara energikällor gör förvaltningen samma analys som Energimyndigheten, d.v.s. att det är vindkraft och solenergi som behöver mest stöd.

Förvaltningen efterlyser fler insatsområden för vägtrafiken eftersom den står för de största och mest svårbemästrade utsläppen.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är en av elva nämnder och bolag inom Stockholms stad som fått Länsstyrelsens utkast till regional energistrategi på remiss. Svaret ska lämnas till Kommunstyrelsen senast 28 februari 2008.

Regeringen har gett bl.a. Länsstyrelsen i Stockholm i uppdrag att i samråd med Energimyndigheten utarbeta en regional energistrategi. Den ska omfatta både Länsstyrelsens eget och andra aktörers arbete på energiområdet för att kunna ta ett samlat grepp om frågorna. Strategin omfattar inte risk- och sårbarhetsanalyser eller klimatanpassning.

Strategin ska främja en omställning av energisystemet. Med omställning menas en ökad hushållning av energiresurser och en ökad användning av förnybara energikällor.

Utkastet till strategi är genom remitteringen på väg att förankras i länet och en lång rad intressenter har ingått i projektorganisationen för att ta fram strategin.

I utkastet presenteras 38 insatsområden för omställningen. Dessa delas in i insatser som Länsstyrelsen ska genomföra, sådana som Länsstyrelsen ska genomföra i samverkan med andra aktörer och slutligen insatser som Länsstyrelsen ska förmå andra aktörer att genomföra. Av de 38 områdena berör 5 helt eller delvis vägtrafiken. Resten behandlar lokalisering av energianläggningar, omställning av produktionen, samverkan, tillsyn, information, finansiering, upphandling, regelverk samt effektivisering i lokaler och bostäder osv.

Ett av underlagen till energistrategin har varit en intervjuundersökning riktad till 14 aktörsgrupper inom energiområdet i länet. En slutsats av denna är enligt rapporten att det behövs en samlande aktör i länet och att Länsstyrelsen är en lämplig sådan. För att klara ett samlande uppdrag behöver resurser skjutas till.

I utkastet till energistrategi redogör Länsstyrelsen för förutsättningar, vision, mål och hur det vidare arbetet kan utformas. I det vidare arbetet ingår att strategin omsätts i en handlingsplan. Däremot anges varken vilken period strategin ska omfatta eller när målen ska vara genomförda.

Hela utkastet till energistrategi finns att läsa på
http://www.ab.lst.se/upload/dokument/publikationer/M/Rapportserien/2007/Remiss_2007_UTKAST_energistrategi_Stockholms_lan.pdf

Förvaltningens synpunkter

Energifrågornas karaktär och förändringarna inom energisektorn gör att en samlad strategi för regionen är nödvändig. Förvaltningen välkomnar initiativet. Flera aktörer

verkar inom området, exempelvis arbetar Regionplane- och trafikkontoret med energiplanering och Kommunförbundet i Stockholms län samordnar energirådgivningen. Förvaltningen ser därför positivt på en samordning av energiarbetet, vilket Länsstyrelsen kan passa för. Däremot vill förvaltningen värna bl.a. den kommunala beslutanderätten och vill påpeka att samordningen ska verka stödjande men inte styrande.

Miljöförvaltningen välkomnar det fortsatta stödet till energirådgivningen i länet och avser att fortsätta erbjuda denna service till stockholmarna.

Utkastet till strategi spänner över väldigt många områden som både kräver samordning och en konkretisering i form av en handlingsplan. Handlingsplanens utgångspunkt skulle kunna vara de mål som finns uppsatta för 2020, nationellt och inom EU. Utifrån dessa kan delmål och hållpunkter för vissa tidpunkter formuleras för att säkerställa att målen uppnås, s.k. backcasting. Mål och åtgärder måste vara tidsatta, ha tydliga åtgärdsägare och i förekommande fall kostnadsberäknas. Lämpliga nyckeltal kan underlätta uppföljningen. Förvaltningen ser en tydlig koppling mellan hur stora resurser som skjuts till för samordningsarbetet och utfallet i form av måluppfyllelse.

Förvaltningen har förståelse för att den korta tidsperioden inte tillåtit ett mer omfattande material, men anser likväl att utkastet till strategi i nuvarande form är väl översiktligt.

Generellt sett bedömer förvaltningen att många åtgärder blir dyrare ju längre fram i tiden de ska genomföras. Av den anledningen ser förvaltningen positivt på att hastigheten i omställningen är hög i början av perioden som strategin ska omfatta. Att skjuta kostnader på framtiden är i regel inte lönsamt. Länet har som det konstateras i utkastet goda förutsättningar för en omställning av energisystemet och bör därför dra nytta av denna fördel. Stockholmsregionen kan bli än mer av en föregångare i Europa.

I utkastet till strategi konstateras det att vägtrafiken står för de största och mest svårbemästrade utsläppen av klimatstörande ämnen. Därför är det förvånande att inte fler insatsområden för vägtrafiken föreslås. Förvaltningen efterlyser exempelvis tydligare strategier för att öka andelen förnybara bränslen till transporter, för ökad gång- och cykeltrafik och för ökad och förbättrad kollektivtrafik, särskilt spårvägssatsningar.

När det gäller enskilda insatsområden har förvaltningen följande synpunkter:

Energieffektivisering i bostäder och lokaler.

Boverkets byggregler är tänkta som minimikrav för energiprestanda. Flera exempel i Sverige har visat att det både vid ombyggnation och vid nybyggnation enkelt går att få ner energianvändningen långt under minimikraven, med bibehållen inomhusmiljö och med dagens teknik. Det börjar bli mer vedertaget att bygga med mycket låg energianvändning som resultat, och med tanke på att en byggnads livslängd överstiger 100 år måste antagligen fler byggnader bli mer energieffektiva än idag, inte minst på grund av högre energipriser. Förvaltningen anser att vi i länet bör ställa krav som är mer långtgående än idag och att om- och nybyggnation är viktiga strategiska områden.

Potentialen för energieffektivisering som följer av de nyligen införda energideklarationerna bör tas tillvara. Om inte de åtgärdsförslag som kommer fram vid energideklarationerna genomförs, blir genomgången av byggnaden utan större värde. Aktörerna i länet bör satsa på information och uppföljning. Reglerna för energideklarationer kan bli mycket tydligare på den punkten.

I linje med energitjänstedirektivet kan en bred satsning på energitjänster, eller Energy Performance Contracting (EPC), i större fastighetsbestånd vara av strategiskt värde. En utomstående entreprenör går igenom objekten och föreslår effektiviseringsåtgärder med vinstgaranti enligt en beställares specifikationer. Normalt sett finansierar effektiviseringen sig själv och genomförs på kort tid. Vinsten delas mellan beställaren och entreprenören. Beroende på typen av byggnad kan besparingens storlek variera mellan 15 till 60 % på värme och åtminstone 10 % på el, visar erfarenheter i Sverige. Beställarorganisationen tillförs ny kunskap som kan leda till att driften effektiviseras. Stockholms stad har nyligen påbörjat upphandlingen av EPC för stora lokalytor.

Statistik

En viktig grund för uppföljning är att statistiken är tillförlitlig och heltäckande. De uppgifter som kommer fram i energideklarationerna kan underlätta för framtida deklarerationer och annan uppföljning. Därför är det viktigt att statistiken rapporteras enhetligt i t.ex. Energimyndighetens E-nyckel. Fastighetsägare bör ges stöd för att kunna rapportera på ett enhetligt sätt.

Förnybara energikällor

Förvaltningen välkomnar förslaget att Länsstyrelsen prioriterar handläggningen av ärenden som rör förnybara energikällor. Om ny el behöver produceras bör det ske så effektivt som möjligt och med minimal miljöpåverkan. De områden som behöver utvecklas och som behöver mer uppmuntran och enklare regler är vindkraft och solenergi. Reglerna för inkoppling på nätet för el från solceller behöver förenklas, t.ex. vad gäller rapporteringsskyldighet för små producenter. Förvaltningen hoppas att sådana förslag tas fram inom ramen för Nätanslutningsutredningen (www.sou.gov.se/natanslutningsutr/index.htm) vid Näringsdepartementet.

Förvaltningen ser även positivt på förslaget att Länsstyrelsen stödjer kommunernas planering för utbyggnad av vindkraft. Lokalt producerad energi minskar även sårbarheten, även om detta inte varit fokus i strategin.

Det krävs en större utbyggnad av lokalt producerad förnybar energi i den urbana miljön, till vilket Stockholm och stockholmarna kan bidra avsevärt.

Förvaltningen anser att det saknas förslag som kan bidra till ökad konkurrens inom fjärrvärmeproduktion och distribution, vilket fjärrvärmekunderna kan vara väl betjänta av.

Fysisk planering, tillståndsgivning och tillsyn

Förvaltningen anser att behovet av tillsynsvägledning inom områdena energi och trafik är stort. Ett ökat kunskapsutbyte behövs om vilka möjligheter tillsynen ger för att öka energieffektiviseringen, möjligen kan tydligare lagstiftning krävas. I tillståndsgivningen till verksamhetsutövarna kan krav på effektivitet ställas, liksom som Länsstyrelsen föreslår, en klok lokalisering av energianläggningar leda till att spårtrafik och hamnar utnyttjas.

Förvaltningen anser att Länsstyrelsen bör verka för att undanröja hinder som gör det möjligt att bygga en tätare stad

Ett regionalt perspektiv på den fysiska planeringen för trafiken är nödvändig. Förvaltningen ser en utökad samverkan mellan regionala aktörer som ett bra förslag och att planeringen inriktas på kollektivtrafikförsörjning. Planeringen för vägtrafiken bör som det föreslås i strategin ske enligt Vägverkets s.k. fyrstegsprincip. De främsta syftena är att hushålla med resurserna och begränsa transporternas negativa konsekvenser. I arbetet med fyrstegsprincipen strävar man efter att ta fram metoder för att lösa trafikproblemen. 1. Först används metoder som påverkar resbehovet och valet av färdmedel. 2. Därefter används metoder med vilka användningen av det nuvarande trafknätet kan effektiviseras. 3. Sedan kommer en begränsad förbättring av infrastrukturen. 4. I sista hand övervägs nya investeringar i trafikinfrastrukturen. Förvaltningen instämmer i Länsstyrelsens förslag att verka för en ökad användning av metoder som inriktar sig på det första steget i principen. De syftar t.ex. till att effektivisera användandet av befintlig infrastruktur, minska resbehovet och koppla samman trafikslag.

Slut

Bilagor

Bilaga 1 Utkast till regional energistrategi för främjande av energiomställning i Stockholms län